LAUSUNTO

Eduskunnan Maa- ja metsätalousvaliokunnalle 5.12.2017

Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunnan kuuleminen 22.11.2017 klo 9.30 liittyen Hallituksen esitykseen HE 170/2017 vp.

Asia: HE 170/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+170/2017

Luonnonvarakeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto

Luonnonvarakeskuksen asiantuntija erikoistutkija Jussi Nikander osallistui 22.11.2017 Maa- ja metsätalousvaliokunnan asiantuntijakuulemiseen liittyen hallituksen esitykseen HE 170/2017 vp. Kuultavana olleet asiantuntijat, mukaan lukien Luonnonvarakeskuksen edustaja, esittivät huomioita liittyen lain 7§:n muutokseen, jonka perusteella olisi tarkoitus mahdollistaa joukkoistettu metsävaratiedon keruu. Luonnonvarakeskuksen edustaja huomautti, että Metsäkeskuksen tulee lain muutoksen jälkeen huolehtia, että muilta toimijoilta saatu tieto on riittävän korkealaatuista, ja että mahdollisuutta toimittaa metsävaratietoja ei jatkossa väärinkäytetä esimerkiksi tarkoituksella väärien tietojen toimittamiseen.

Valiokunta kysyi miten Metsäkeskus voisi varmistua tietojen laadusta. Luonnonvarakeskuksen edustaja lupasi toimittaa tilaisuuden jälkeen kirjallisen vastauksen, jonka tämä dokumentti sisältää.
Nykyisen lain 7§:n mukaan

> metsävaratietoja päivitetään hallintoasioiden hoitamisen yhteydessä saatujen hakemusten ja ilmoitusten sekä maanomistajan tai hänen valtuuttamansa henkilön metsäkeskukselle toimittamien tietojen perusteella.

7§ on esitetty muutettavaksi siten, että

> hallintoasioiden hoitamisen yhteydessä saatujen hakemusten ja ilmoitusten lisäksi metsävaratietoja voidaan päivittää muidenkin Metsäkeskukselle toimitettujen tietojen perusteella, jos tiedot eivät metsäkeskuksen arvion mukaan sisällä olennaisia puutteita, virheitä, tai väärintulkintoja.

Lakiehdotus siis velvoittaa Metsäkeskuksen arvioimaan saamansa tiedon ja hyväksymään käyttöön vai oikeelliseksi arvioidun, eli huolehtimaan joukkoistamalla hankittavan tiedon laadusta.

Luonnonvarakeskus haluaa kiinnittää huomiota, että suppeasti tulkittuna lakiehdotuksessa mainittu arvio vastaanotetun tiedon olennaisista puutteista, virheistä, ja väärintulkinnoista voidaan katsoa liittyvän vain organisaation sisällä tehtävään laadunvarmistukseen, ks. alla kohta 3. Koska kyseessä

Luonnonvarakeskus
Latokartanonkaari 9
00791 Helsinki Puhelin 0295 326 000 Y-tunnus 0244629-2 luke.fi

on ulkopuolisilta tahoilta kerättävä tieto, jota käytetään myös viranomaistehtävissä, on tiedon laadusta huolehdittava läpi koko tiedon vastaanottoprosessin. Tiedon laadun hallinnoinnissa on lukuisia huomioon otettavia seikkoja, joiden toteutus riippuu tietojärjestelmän yksityiskohdista. Ainakin seuraaviin asioihin olisi syytä kiinnittää huomiota:

1. Tietolähteiden hallinnointi. Tietoja pitäisi hyväksyä vain lähteistä, joiden identiteetistä ja luotettavuudesta voidaan varmistua. Tämä tarkoittaa sitä, että tiedon luovuttajan identiteetti on kyettävä varmistamaan jollain riittävän vahvalla menetelmällä. Lain valmistelussa tulisi ottaa kantaa myös siihen, miten metsätietojärjestelmän käyttö viranomaistehtäviin otetaan huomioon tietolähteiden tunnistamisessa ja mahdollisesti myös tietolähteiden rajaamisessa. Lain valmistelussa tulisi muun muassa ottaa kantaa siihen, otetaanko jatkossa tietoa vastaan esimerkiksi vain metsäalan toimijoilta, vai voiko esimerkiksi yksittäinen kansalainen luovuttaa tietoja, jotka eivät liity hänen omistamaansa metsään.

2. Toimitettavan tiedon laatutiedot. Tiedon laadun varmistamista helpottaa huomattavasti, mikäli Metsäkeskukselle luovutettavissa tiedoissa on mukana tiedon laatua kuvaavaa metatietoa. Luonnonvarakeskus esittää, että metsävaratiedon hallinnoija suunnittelee ja toteuttaa laatukriteeristön, joka on avoin ja läpinäkyvä.

3. Tiedon laadun varmistaminen. Luotettavista lähteistä tuleva, laatutietoja sisältävä tieto voi yhä sisältää virheitä tai olla laadultaan olemassa olevaa tietoa huonompaa, joten tiedon laatua on syytä seurata myös organisaation sisällä. Tiedon laatua voidaan arvioida lukuisilla erilaisilla menetelmillä, kuten esimerkiksi vertaamalla saatua tietoa jo olemassa olevaan, vertaamalla useasta eri lähteestä saatua tietoa toisiinsa, tai metsävaratiedon tapauksessa todentamalla tiedon oikeellisuus kentällä. Luonnonvarakeskus esittää, metsävaratiedon hallinnoija kehittää menetelmät organisaation sisäiseen tiedon laadunvarmistukseen ja menetelmien kuvaus on avoin ja läpinäkyvä.

Luonnonvarakeskus, 5.12.2017

Lausunnon ovat laatineet erikoistutkija Jussi Nikander, jussi.nikander@luke.fi, tutkimusprofessori Tuula Packalen, tuula.packalen@luke.fi, ja tutkimusprofessori Annika Kangas, annika.kangas@luke.fi.